

บันทึก

เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งตราขึ้นตามนัยของ
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕
ก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ นร ๐๒๐๓/๑๕๕๘๒ ลง
วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่ากระทรวงคมนาคมได้
เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ
ที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ พ.ศ. พร้อมด้วย
บันทึกหลักการและเหตุผลไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา รอนายกรัฐมนตรี (นายพong สาร
สิน) รักษาการแทนนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาพิจารณาว่า

๑. กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) จะสามารถนำบทบัญญัติแห่ง
พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาใช้เพื่อให้กรรมสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐโดยไม่ต้องแก้ไขพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ได้หรือไม่

๒. หากดำเนินการตาม ๑ ไม่ได้ สมควรดำเนินการตามที่กระทรวงคมนาคม
เสนอโดยให้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้และเสนอเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงและคำชี้แจงเพิ่มเติมเป็นหนังสือ^๑ จากผู้แทน
กระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมทางหลวง) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

๑. กรมทางหลวงไม่สามารถดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตาม
พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงซึ่งออกใช้บังคับตามความใน
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ต่อไปได้ แม้ว่า
พระราชบัญญัติดังกล่าวจะยังมีผลใช้บังคับอยู่ เนื่องจากพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงซึ่งออกใช้บังคับโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะ
ปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ฯ ไม่ทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตามพระราชบัญญัติดังกล่าวตก
เป็นของรัฐทันทีที่พระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับการดำเนินการที่จะให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่
ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐตามที่บัญญัติไว้การดำเนินการที่จะให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้อง

^๑ หนังสือกระทรวงคมนาคม ที่ คค ๐๖๐๖/๒๐๘๒ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ และ ที่
คค ๐๖๐๖/๗๑๐๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๓

เวนคืนตกเป็นของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ข้อ ๖๓ ถึงข้อ ๘๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และในขณะเดียวกันไม่สามารถนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาใช้ดำเนินการเวนคืนในกรณีดังกล่าวเพื่อให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐได้

๒. ดังนั้น เพื่อให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้เวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ออกใช้บังคับตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ที่ยังค้างดำเนินการอยู่ตกเป็นของรัฐ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนต่อไปได้ กระทรวงคมนาคมจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อให้การดำเนินการเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงที่ออกใช้บังคับโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ที่ค้างอยู่สามารถดำเนินการต่อไปได้ มิฉะนั้นจะต้องมีการออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ขึ้นใหม่ในหลายสายทางซึ่งจะต้องมีการกำหนดราคาค่าทดแทนใหม่ ทำให้รัฐต้องจ่ายค่าทดแทนในราคาที่สูงขึ้นมาก และหากไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวก็จะทำให้รัฐไม่สามารถจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายและเดือดร้อนแก่เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกเวนคืน

๓. ด้วยเหตุดังกล่าว กระทรวงคมนาคมจึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยมีสาระสำคัญ^๓ คือ เพิ่มเติมวิธีการดำเนินการของ

^๒ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๙ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน พระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงที่จะสร้าง และประกาศกระทรวงคมนาคมกำหนดทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วน ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้คงใช้บังคับได้ตามอายุของพระราชกฤษฎีกานั้น

การเวนคืนและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอันใช้ได้ แต่การดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

^๓ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ พ.ศ. ที่กระทรวงคมนาคมเสนอ

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

เจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนผังที่ดินที่จะใช้เพื่อการสร้างหรือขยายทางหลวง ปิดแจ้งความไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่ และส่งแจ้งความให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งจะถูกเวนคืนและมีหนังสือแจ้งกำหนดวันที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจะเข้าครอบครอง หรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนดก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น แต่เจ้าหน้าที่จะมีสิทธิครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ก็ต่อเมื่อได้จ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว

๔. การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงไว้แล้วตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๕ฯ และยังมีได้ดำเนินการเพื่อให้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๒ สาย ทางหลวงแต่ละสายยกเว้นทางสายเลี่ยงเมืองสระบุรีได้ก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดใช้การจราจรแล้ว โดยกรมทางหลวงได้เข้าครอบครองใช้ที่ดินเพื่อสร้างทางพร้อมกับดำเนินการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินเขตทางด้วย กล่าวคือ กรมทางหลวงได้ดำเนินการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินที่จะใช้เป็นเขตทางก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ฯ ในแต่ละสายทางได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงที่จะสร้างไว้ก่อน และรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้เป็นทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วนเพื่อให้อำนาจเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ขนย้ายทรัพย์สิน และดำเนินการสร้างทางหลวงหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการสร้างทางหลวงในอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ สำหรับทางสายเลี่ยงเมือง

“ในกรณีที่มีการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนยังไม่ตกเป็นของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนผังที่ดินที่จะใช้เพื่อการสร้างหรือขยายทางหลวงและประกาศกำหนดสถานที่และเวลาที่ผู้มีส่วนได้เสียจะเข้าตรวจสอบแผนผังนั้นได้ แล้วทำการรังวัดที่ดินและทำเครื่องหมายแสดงเขตที่ดินที่จะเวนคืนไว้ด้วย

(๒) ปิดแจ้งความไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ว่าการอำเภอซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ แสดงว่าเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์มีความจำนงค์ที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น

(๓) ส่งแจ้งความตาม (๒) ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งจะถูกเวนคืนแต่ละคน และมีหนังสือแจ้งกำหนดวันที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น

เมื่อได้ดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) แล้ว ให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจะเข้าครอบครอง หรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนดก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น แต่เจ้าหน้าที่จะมีสิทธิครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ ก็ต่อเมื่อได้จ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว”

สระบุรีขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

๕. กระทรวงคมนาคมมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่ผู้ถูกเวนคืนว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวงที่ยังค้างดำเนินการอยู่จำนวน ๕๒ สายทางนั้น ยังมิได้ดำเนินการจ่ายค่าทดแทนให้กับผู้ถูกเวนคืน ซึ่งหากมีการแก้ไขประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ เพื่อให้กฎหมายเก่ายังคงใช้บังคับได้แล้ว ค่าทดแทนที่จะจ่ายให้แก่ผู้ถูกเวนคืนจะคิดราคาของอสังหาริมทรัพย์ในวันที่พระราชกฤษฎีกาฯ หรือพระราชบัญญัติฯ ใช้บังคับแล้วแต่กรณี ซึ่งตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนเป็นอย่างมาก และจะทำให้เกิดการร้องเรียนและฟ้องร้องเป็นคดีได้ กระทรวงคมนาคมจึงเห็นควรให้เพิ่มข้อความในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ให้มีหลักการในเรื่องของการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ถูกเวนคืน โดยให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีจากจำนวนเงินค่าทดแทนโดยนับจากวันที่พระราชบัญญัติเวนคืนทางสายนั้น ๆ ใช้บังคับให้แก่ผู้ถูกเวนคืน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) พิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า เรื่องนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้เวนคืนไว้ตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ๖ ตกเป็นของรัฐหรือไม่ อย่างไร ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ข้อ ๖๖^๔ ได้กำหนดว่า ในกรณีที่ให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนใช้บังคับ และรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้เป็นทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วนแล้วให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ มีอำนาจเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ขนย้ายทรัพย์สิน และดำเนินการสร้างทางหลวงหรือดำเนินกิจการใด ๆ เกี่ยวกับการ

^๔ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๖ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้อ ๖๗ ในการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือขนย้ายทรัพย์สินตามข้อ ๖๖ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชำระค่าทดแทนตามความเป็นธรรมในส่วนที่ได้เข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือขนย้ายทรัพย์สิน ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดค่าทดแทน เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะรับชำระหรือไม่ก็ได้ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่ยอมรับให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์นำเงินไปวางต่อศาล เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะขอรับเงินนั้นจากศาลเมื่อใดหรือไม่ก็ได้

การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รับชำระค่าทดแทนแต่ยังไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนด หรือรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางไว้ต่อศาลไม่ตัดสิทธิเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์

สร้างทางหลวงในอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ข้อ ๖๗^๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕๙ กำหนดว่า ในการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือขนย้ายทรัพย์สิน ตามข้อ ๖๖ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ ชำระค่าทดแทนตามความเป็นธรรมในส่วนที่ได้เข้าครอบครอง ฯ ละ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ กำหนดค่าทดแทน เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะรับชำระหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มิยอมรับชำระค่าทดแทน ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ นำเงินไปวางต่อศาล ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รับชำระค่าทดแทน แต่ยังไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ กำหนด หรือรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ วางไว้ต่อศาล ก็ไม่ตัดสิทธิเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่จะฟ้องเรียกเงินส่วนที่เห็นว่าควรจะได้รับภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเงินค่าทดแทนจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ หรือวันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ วางเงินค่าทดแทนต่อศาล ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ชำระเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขต

^๔ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้อ ๖๗ ในการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือขนย้ายทรัพย์สิน ตามข้อ ๖๖ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ชำระค่าทดแทนตามความเป็นธรรมในส่วนที่ได้เข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือขนย้ายทรัพย์สิน ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดค่าทดแทน เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะรับชำระหรือไม่ก็ได้ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่ยอมรับให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์นำเงินไปวางต่อศาล เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์จะขอรับเงินนั้นจากศาลเมื่อใดหรือไม่ก็ได้

การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รับชำระค่าทดแทนแต่ยังไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนด หรือรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางไว้ต่อศาลไม่ตัดสิทธิเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่จะฟ้องเรียกเงินส่วนที่ตนเห็นว่าควรจะได้รับภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเงินค่าทดแทนจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือวันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางเงินค่าทดแทนต่อศาล แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชำระเงินเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีในเงินนั้นตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนใช้บังคับ

การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ฟ้องคดียังศาลตามวรรคสองไม่เป็นเหตุให้การครอบครองอสังหาริมทรัพย์ การรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือการขนย้ายทรัพย์สินต้องระงับการดำเนินการ

ที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนใช้บังคับ และข้อ ๗๓ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๑ กำหนดให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนออกสั่งห้ามทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ กำหนดจะเข้าครอบครอง หรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนดก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๑ ตามปัญหาในเรื่องนี้ซึ่งมีจำนวน ๕๒ สายทางได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงที่จะสร้าง และรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้เป็นทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วนเพื่อให้เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ มีอำนาจเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ฯ ละ และได้มีการเข้าครอบครองทางหลวงทั้ง ๕๒ สายทางตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ใช้บังคับ ซึ่งในปัจจุบันทางหลวงแต่ละสายยกเว้นทางสายเลี้ยวเมืองสระบุรีซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้างได้ก่อสร้างเสร็จและเปิดใช้การจราจรแล้ว จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่การเวนคืนและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงได้ปฏิบัติไปจนเสร็จสิ้นแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๕) จึงเห็นว่า กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนได้ตกเป็นของรัฐแล้วนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายฯ ได้เข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นตามข้อ ๖๖^๗ ประกอบกับข้อ ๗๓ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

สำหรับปัญหาเรื่องการชำระค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนนั้น เห็นว่า ในกรณีที่รัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดทางหลวงที่มีความจำเป็นต้องสร้างโดยเร่งด่วนแล้ว การชำระค่าทดแทนจะต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๗^๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕๑ กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้เข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์จนกรรมสิทธิ์ตกเป็นของรัฐแล้ว รัฐจึงต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ให้เสร็จสิ้นต่อไปตามข้อ ๖๗ ดังกล่าว ดังนั้น ในเรื่องนี้จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอแต่ประการใด

^๖ ข้อ ๗๓ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐ นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจะเข้าครอบครองหรือในกรณีที่เข้าครอบครองได้ก่อนกำหนด ก็ให้นับแต่วันที่เข้าครอบครองนั้น

ในระหว่างเวลาที่พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ใช้บังคับจนถึงวันที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของรัฐ ให้นำข้อ ๖๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๓